

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4

Guidelines for Developing Quality of Life with Security in Accordance with Philosophy of Sufficiency Economy of Educational Personnel under Chiang Mai Primary Educational Area Office 4

ภูเบศ พวงแก้ว¹

Phubet Pongkaew

E-mail: phubetk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ 2) ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคง และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 จำนวน 80 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2) ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 พบว่า ควรดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) วางแผนการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับการพัฒนาตนเองอย่างเป็นขั้นตอนตามศักยภาพไม่สุดโต่งหรือเบียดเบียนผู้อื่น อย่างมีภูมิรู้และภูมิธรรม 2) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความเข้าใจคำว่า พอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันความรู้ ทางด้านทฤษฎีและตัวอย่างการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม 3) ให้ประสบ การณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม คือ พาไปศึกษาดูงานของผู้ที่ดำเนินชีวิต/การทำงานที่ของผู้ที่ประสบความสำเร็จของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำผู้บริหารและบุคลากรเข้าค่ายคุณธรรม ปฏิบัติธรรมของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ที่จะเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ 4) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความตระหนัก และมีจิตใญ่อยากนำไปประยุกต์ใช้ 5) กำหนดให้ข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานภาครัฐ ทำหน้าที่ ให้ดีที่สุดเป็นตัวอย่างการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 6) จัดทำแผนบัญชีรายรับ รายจ่ายของแต่ละคน แต่ละเดือนในครอบครัว 7) ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยผู้บริหารทำตนเองเป็นแบบอย่าง 8) จัดอบรม HA แก่ทีมงานอย่างน้อย 3 ครั้ง/ปี 9) พัฒนาหลักสูตรการบริหารความเสี่ยงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของบุคลากรโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใช้หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มาใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิต 10) ส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจคุณธรรมทางวิชาการในการทำงาน การดำเนินชีวิตที่หลากหลายและต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะองค์ความรู้จะมีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, บุคลากรทางการศึกษา, เชียงใหม่เขต 4

Abstract

The objectives of this research were 1) to study levels of knowledge and understanding, 2) a level of developing quality of life with security, and 3) to propose guidelines for developing quality of life with security in accordance with the philosophy of sufficiency economy of educational personnel under Chiang Mai Primary Educational Area Office 4. Instrument used for collecting data composed of a questionnaire and an interview form. Populations of this research were 40 educational personnel under Chiang Mai Primary Educational Area Office 4. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

The research results revealed that: 1) the level of knowledge and understanding for developing quality of life with security in accordance with the philosophy of sufficiency economy of educational personnel under Chiang Mai Primary Educational Area Office 4 was overall at a low level, 2) the level of developing quality of life with security was overall at the lowest level of educational personnel under Chiang Mai Primary Educational Area Office 4, and 3) the guidelines for developing quality of life with security in accordance with the philosophy of sufficiency economy of educational personnel under Chiang Mai Primary Educational Area Office 4 should be as follows: 1) Plan your lifestyle to suit your own development in a step by step in accordance with potential, not extreme or exploit others with knowledge and moral ethos. 2) Invite resource persons to educate the knowledge and understanding concerning the words ‘moderation, reasonableness, self-immunity, knowledge concerning both theory and practical examples actually. 3) Provide direct experiences actually such as taking field trip to have a look at someone who lived / worked at the success of lifestyle in accordance with the philosophy of sufficiency economy and bring the administrators and personnel to participate a moral camp to practice dharma of Foundation of Virtuous Youth which were gives more than recipients. 4) Organize the learning exchange to make an understanding, to raise awareness, and to pay attention to apply for using. 5) Define the government officials and government employees to do their best as examples to adopt the philosophy of sufficiency economy. 6) Prepare income and expenditure account of each person for each month of the family. 7) Study at a Higher education cause the administrators acting as role models. 8) Provide a training courses “HA” for the teamwork at least 3 times per year. 9) Develop risk management curriculum for developing quality of life with security in accordance with the philosophy of sufficiency economy by using 3 main principles and 2 conditions to apply for working and living. 10) Promote the training courses for knowledge and understanding concerning academic moral in working, a variety of lifestyle and lifelong because of the holistic knowledge will be developed eternally.

Keywords: Guidelines for Developing Quality of Life, Philosophy of Sufficiency Economy, Educational Personnel, Chiang Mai Primary Educational Area Office 4,

บทนำ

การพัฒนาประเทศในปัจจุบัน เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน หรือคนในสังคมให้เป็นคนดีคนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความสุขสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุขเศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีหลักธรรมาภิบาล จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้แทบทั้งสิ้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางกลุ่มประสบกับปัญหาการขาดความมั่นคง ทางเศรษฐกิจ การเงิน ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขาดความเชื่อมั่นในองค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน และเป็นผลสืบเนื่องต่อไปทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ในการทำงาน ขาดความใส่ใจ สนใจในงาน ผลของงานที่เกิดขึ้นขาดประสิทธิภาพต่อองค์กร ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญองค์กรหนึ่งที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการในองค์กรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง องค์กรทุกองค์กรจะประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

คุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาตลอดนานกว่า 25 ปีเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและกว้างขวาง โดยได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ขับเคลื่อนกลไกการทำงานขององค์กรอย่างทั่วถึง สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (2560) ในปัจจุบันองค์กรส่วนใหญ่เริ่มเปิดรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ไปปรับใช้ในหลาย ๆ องค์กรทั้งภาคราชการและภาคเอกชน เพิ่มมากขึ้น โดยนำไปพัฒนาการมีชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจมีความสุขมีความเพียบพร้อมและมีความสามารถที่จะดำรงสถานภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและค่านิยมของสังคม โดยยึดถือหลักของการพึ่งพาตนเอง พร้อมความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

รวมถึงปัญหาที่ซับซ้อนได้ โดยไม่ทำตนเองให้เป็นภาระและก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม เป็นชีวิตที่รู้จักการเรียนรู้ที่จะมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ให้มีความยืดหยุ่นต่อการพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานในปัจจุบัน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ ต้องเข้าสู่ระบบการทำงาน ต้องทำงานเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ และตอบสนองความต้องการพื้นฐาน เมื่อคนต้องทำงานในที่ทำงานเป็นส่วนใหญ่ จึงควรมีสถานะที่เหมาะสม ทำให้เกิดความสุขทั้งร่างกาย และจิตใจ มีความรู้สึกมั่นคงทั้งสภาวะทางกาย สภาวะทางอารมณ์ สภาวะทางจิตวิญญาณ และสภาวะทางสังคม (บุญโชติ เกตุแก้ว, 2556, น. 94-95) ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สังคมไทยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทุกภาคส่วน ส่งผลให้ประเทศไทยเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นในหลายด้าน และสามารถปรับตัวรับกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนได้จากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยโดยรวมที่ไม่ได้รับผลกระทบ มีปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การมีงานทำ ความเข้มแข็งของชุมชน และความอบอุ่นของครอบครัวที่ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างไรรก็ตาม ปัจจัยที่ยังเป็นอุปสรรคได้แก่ความสมานฉันท์ในสังคม สภาพแวดล้อมและ ระบบนิเวศทางสังคม ความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เพิ่มขึ้น รวมถึงสภาวะของคนไทยลดลง แต่ต้องให้ความสำคัญต่อเนื่องกับการพัฒนาคุณภาพคนและสังคม การสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม และการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย (อนุชา พินายนอก 2558, น. 581)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 1-2) ดูแลสถานศึกษาในเขตบริการ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสันป่าตอง หางดง สารภี แม่วาง และดอยหล่อ มีโรงเรียน ในสังกัด จำนวน 100 โรงเรียน 1 สาขา มีภารกิจในการวิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา รวมทั้งแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้รับทราบ กำกับตรวจสอบ และติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาหากมีการดำเนินการในด้านงบประมาณที่ดีมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปด้วยความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเสริมสร้างพัฒนา ความรู้ ความสามารถ ปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคลากรและข้าราชการยุคใหม่ที่เปี่ยมด้วยการมีสมรรถนะหลัก มีคุณสมบัติ พิเศษสำหรับภาระงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นผลมาจากการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานขององค์กรโดยการสร้างบุคลากรขององค์กรให้เรียนรู้ปัญหา อยู่กับปัญหา และเรียนรู้แนวทางแก้ปัญหา เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดหลักการเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายหลักของการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างกระแสสังคมให้มีการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบแนวคิดหรือส่วนของวิถีชีวิต ในหมู่ประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับโดยมีวัตถุประสงค์ของการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสนับสนุนประชาชนทุก ภาคส่วนและทุกระดับให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหน้าที่และกระบวนการ ทัศนคติในการดำรงชีวิตตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับปรุงระบบและโครงสร้างการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุขในการดำรงชีวิต โดยเน้นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเองและการอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในเวทีโลก เพราะแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมในระดับรากหญ้าให้เข้มแข็ง ในขณะที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้มีเสถียรภาพในระดับระหว่างประเทศ สามารถ

ปรับตัวเลือกรับสิ่งที่เป็นประโยชน์และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จากทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ และนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยในที่สุด (กำธร ทาเวียง, 2553, น. 4-5)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 ทำการศึกษาค้นคว้าความรู้ความเข้าใจของบุคลากรทางการศึกษาในปัจจุบันและการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหน่วยงานและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4
- 2) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4
- 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 จำนวนทั้งสิ้น 80 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัดลำพูน 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 2 คน ตัวแทนบุคลากรทางการศึกษาคือผู้อำนวยการกลุ่มงาน จำนวน 11 คน และผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนในการทำวิจัยประกอบไปด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณโดยกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยสามารถนำเสนอการวิจัยได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4

ขั้นที่ 2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4

ขั้นที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสัมภาษณ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 และลำพูนเขต 1 จำนวน 2 คน ศึกษาธิการจังหวัดลำพูน 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 จำนวน 1 คน ตัวแทนบุคลากรทางการศึกษาคือผู้อำนวยการกลุ่มงาน จำนวน 11 คน และผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามและแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1. แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมาพัฒนาขึ้นเป็นแนวคำถามเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำมาประมวลเพื่อกำหนดขอบเขตการวิจัย และการสร้างเครื่องมือเพื่อให้ครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง เสนอที่ปรึกษาทางวิจัยตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำเพิ่มเติมปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหาตลอดจนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่ปรึกษาการวิจัยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาเพื่อหาความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาภาษาที่ใช้โดยการหาค่า IOC รายข้อ โดยผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำไปหาความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.918
6. นำแบบสอบถามที่หาความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้ว จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำเสนอที่ปรึกษาทางวิจัยตรวจสอบอีกครั้งก่อน จากนั้นจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขต 4
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถาม ให้กับประชากรของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ การวิจัยต่อไป

3. ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีทั้งสิ้น 16 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 และลำพูนเขต 1 จำนวน 2 คน ศึกษาธิการจังหวัดลำพูน 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 จำนวน 1 คน ตัวแทนบุคลากรทางการศึกษาคือผู้อำนวยการกลุ่มงาน จำนวน 11 คน และผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน

4. ผู้วิจัยถอดบันทึกเสียงการสัมภาษณ์และนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับคุณภาพชีวิต และระดับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

เกณฑ์การแปลผล

การดำเนินชีวิตภายใต้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันลักษณะข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ที่ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 121) ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงมากที่สุด
คะแนน 4 หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงมาก
คะแนน 3 หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงปานกลาง
คะแนน 2 หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงน้อย
คะแนน 1 หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

4.51-5.00	แปลความว่า	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงมากที่สุด
3.51-4.50	แปลความว่า	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงมาก
2.51-3.50	แปลความว่า	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงปานกลาง
1.51-2.50	แปลความว่า	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงน้อย
1.00-1.50	แปลความว่า	มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริงน้อยที่สุด

ความรู้ความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกคำตอบ ดังนี้

3 หมายถึง	ใช่
2 หมายถึง	ไม่แน่ใจ
1 หมายถึง	ไม่ใช่

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34 – 3.00	หมายถึง ใช่
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.68 – 2.33	หมายถึง ไม่แน่ใจ
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.67	หมายถึง ไม่ใช่

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 45 ปี ส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการ รองลงมาเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญทั่วไป ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานอยู่ระหว่าง 11-20 ปี บุคลากรส่วนใหญ่มีความเข้าใจคำว่า “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเข้าใจคำว่า “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สถานะส่วนใหญ่เป็นเจ้าบ้าน นับถือศาสนาพุทธ รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงทางสื่อโทรทัศน์ และเคยได้อบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินชีวิตภายใต้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า การดำเนินชีวิตภายใต้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านด้านความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ทักษะด้านการคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าทุกประเด็นอยู่ในระดับมากได้แก่ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ เช่น การวางแผนในการใช้จ่าย การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย แนวคิดใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาบนหลักของความพอประมาณ และมีเหตุผล สามารถคิดอย่างมีเหตุผล โดยยึดหลัก ทางสายกลางในการดำเนินชีวิต พิจารณาและแก้ไขปัญหาด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง การดำเนินชีวิตตามแผนการไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ สนใจการอ่านและมีการค้นคว้า เพื่อเพิ่มพูนทักษะการคิดอย่างสม่ำเสมอ ความสามารถในการสร้างความรู้ใหม่ ที่ได้จากประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง การวางแผนในการใช้จ่ายอย่าง ประหยัดตามฐานะของตนเอง ยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมใน กระบวนการคิดทักษะด้านเจตคติ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า คิดว่าการออมเป็นประโยชน์สำหรับท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สามารถเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ตามความเป็นจริง พึงพอใจและมีความสุขกับสถานการณ์ ปัจจุบันของตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการเผชิญ กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน คำนึงถึงความจำเป็นและประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ และชื่นชมผู้ที่ประสบความสำเร็จจากการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทักษะด้านการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากได้แก่ ใช้ทรัพยากรทุกประเภทอย่างคุ้มค่า และประหยัด แสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองอย่างมีเหตุผล สื่อสาร และแสดงความคิดเห็นในเรื่องการออมได้อย่างเหมาะสม ช่วยเหลือคนด้อยโอกาสตามแต่สถานการณ์ จัดการปัญหาและความขัดแย้ง ได้อย่างเหมาะสม รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คือใช้เวลาว่างในการทำงานเสริมเพื่อหารายได้พิเศษ

ระดับความรู้ความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 มีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้กับคนที่มึนสิน และเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ผลิตเพื่อบริโภคเองเท่านั้น แต่ไม่ส่งเสริมการผลิตเพื่อค้าขาย อยู่ในระดับปานกลางปานกลาง รองลงมาอยู่ในระดับน้อยได้แก่ การพัฒนาประเทศใช้กลไก การถ่ายโอนเทคโนโลยี จากต่างประเทศจะขัดกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รายจ่ายที่จำเป็นส่วนใหญ่หมดไปกับความสะดวกสบาย การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับแนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงคือการเดินทางสายกลาง และพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญไม่แก่งแย่งแข่งขันกับใครไม่ก่อนหน้าไม่ลงทุนทำกิจการ เศรษฐกิจพอเพียงในความหมายระดับประเทศ คือเน้นการส่งออกมากกว่าบริโภคภายในประเทศ การดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เรียกว่า พออยู่พอกิน หมายถึง กินอยู่ตามมีตามเกิด ไม่พึ่งใคร กินอยู่จากทรัพย์สินที่บรรพบุรุษหาไว้ให้ และระดับน้อยที่สุดได้แก่ การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรเริ่มต้นจากเข้าใจความหมายและหลักการใช้กับตนเองและครอบครัวก่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความเชื่อมโยงกับความเป็นชุมชนเข้มแข็ง การวางแผนระยะยาวที่เตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดถือว่าเป็นภูมิคุ้มกันตามแนวเศรษฐกิจ

พอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายตรงกับการอยู่ดีกินดีตามมาตรฐานสากลใช้จ่ายตามกำลังฐานะของตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีกินอยู่พอประมาณไม่ฟุ้งเฟ้อ

ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ท่านเห็นว่าการออมเงินให้กับตนเอง หรือครอบครัวเป็นการวางแผนเมื่อมีความจำเป็นหรือใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ท่านได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ การช่วยการดูแลรักษาทรัพยากรขององค์กรเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายของรัฐได้ การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานสามารถพัฒนาได้หากใช้สติและความอดทน แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับความมีเหตุผล ทำให้ท่านใช้สติปัญญาและเหตุผลไตร่ตรองหาสาเหตุ เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาการทำงานหรือการเขียนได้ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ เป็นการช่วยเหลือสังคมทางหนึ่ง ท่านเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้กับการปฏิบัติและการบริหารงานได้ทุกรูปแบบ เช่น การเงิน การบัญชี การตลาด การจัดการ ท่านควรเป็นบุคคลหนึ่งที่จะเผยแพร่ประโยชน์ของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคลอื่นได้ทราบ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 ควรดำเนินการดังนี้ 1) วางแผนการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับการพัฒนาตนเองอย่างเป็นขั้นตอนตามศักยภาพไม่สุดโต่งหรือเบียดเบียนผู้อื่น อย่างมีภูมิรู้และภูมิธรรม 2) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความเข้าใจคำว่า พอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความรู้ ทางด้านทฤษฎีและตัวอย่างการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม 3) ให้ประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม คือ พาไปศึกษาดูงานของผู้ที่ดำเนินชีวิต/การทำงานที่ของผู้ที่ประสบความสำเร็จของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำผู้บริหารและบุคลากรเข้าค่ายคุณธรรม ปฏิบัติธรรมของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ที่จะเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ 4) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความตระหนัก และมีจิตใจอยากนำไปประยุกต์ใช้ 5) กำหนดให้ข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานภาครัฐ ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เป็นตัวอย่างการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 6) จัดทำแผนบัญชีรายรับ รายจ่ายของแต่ละคน แต่ละเดือนในครอบครัว 7) ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยผู้บริหารทำตนเองเป็นแบบอย่าง 8. จัดอบรม HA แก่ทีมงานอย่างน้อย 3 ครั้ง/ปี 9) พัฒนาหลักสูตรการบริหารความเสี่ยงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใช้หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มาใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิต 10) ส่งเสริมการการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจคุณธรรมทางวิชาการในการทำงาน การดำเนินชีวิตที่หลากหลายและต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะองค์ความรู้จะมีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง

การอภิปรายผล

1. การดำเนินชีวิตภายใต้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านด้านความรู้ และด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในสำนักงาน ฯ ได้มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการปฏิบัติตนและการดำรงตนบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง โดยมีความพอประมาณ ความมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับ นาฬารณ วงศ์มณี (2553) ได้ทำการศึกษานำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตของประชาชน : กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ระดับการการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตของประชาชนโดยรวม ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 มีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายใน มีการตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำทุกปี ออกกำลังกายเป็นประจำ เพื่อการมีสุขภาพแข็งแรง มีการวางแผนการออมเงินเพื่อใช้จ่ายยามจำเป็นหรือใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 13-16) ได้กล่าวไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทาง

สายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยให้ความสำคัญภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

2. คุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 ทักษะด้านการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า การใช้เวลารว่างในการทำงานเสริมเพื่อหารายได้พิเศษ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2545) ที่ว่าอย่ากรวยต้องรู้จักพอ และประหยัดคอตอม บางคนทำมาหากินขยันขันแข็ง แต่ไม่ประหยัดคอตอม หามาได้เท่าไรก็ใช้หมด อย่างนี้คงไม่มีโอกาสรวย ลักษณะการประหยัดนั้นมิใช่ว่ารัดเข็มขัดจนไม่ยอมซื้ออะไรกินเลย เราต้องประหยัดในสิ่งที่ควรประหยัด ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยเกินพอดี หรือเกินความต้องการ การใช้จ่ายควรพิจารณาว่าอะไรควรซื้อ ซื้อแต่สิ่งที่มีประโยชน์เท่านั้น ควรแบ่งส่วนในการใช้จ่ายให้ดี อะไรควรซื้อ อะไรควรเก็บ ส่วนที่ต้องซื้อก็ซื้อ ส่วนที่ต้องเก็บก็เก็บ ที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 มีภารกิจหลักในการรับผิดชอบงานแต่ละวันมากอยู่แล้ว พอกลับบ้านก็ไม่มีแรงที่จะหารายได้อย่างอื่นได้อีก และในเวลาราชการก็ไม่สามารถทำงานธุรกิจบนออนไลน์ได้ เนื่องจากระเบียบข้อบังคับห้ามข้าราชการใช้กระแสไฟฟ้าในหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน

3. บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 มีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรเริ่มต้นจากเข้าใจความหมายและหลักการใช้กับตนเองและครอบครัวก่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความเชื่อมโยงกับความเป็นชุมชนเข้มแข็ง การวางแผนระยะยาวที่เตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดถือว่าเป็นภูมิคุ้มกันตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายตรงกับการอยู่ดีกินดีตามมาตรฐานสากลใช้จ่ายตามกำลังฐานะของตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดีกินอยู่พอประมาณไม่ฟุ้งเฟ้อ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.). 2541 อ่างในกันตยา มานะกุล (2550, น. 28) ปัญหาทางสังคม การเลี้ยงดูอบรม และถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของครอบครัวบางอย่างทำให้สมาชิกมีพฤติกรรมสังคม เป็นไปในทางที่สังคมไม่พึงปรารถนา ที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 ในเรื่องศาสตร์พระราชามีเพียงผู้บริหารเสียส่วนใหญ่จะรับรู้และรับทราบ เพราะต้องเข้ารับการอบรมหรือรับฟังนโยบาย ส่วนบุคลากรทั่วไปในสำนักงานต้องไปหาความรู้จากเว็บไซต์ ยูทูบ ด้วยตนเอง ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว และการให้การศึกษาในครอบครัว มีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพของคนและบุคลิกภาพของคน ซึ่งรวมทั้งค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน วิถีชีวิตของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อกันและกัน

4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ทุกประเด็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การออมเงินให้กับตนเอง หรือครอบครัว เป็นการวางแผนเมื่อมีความจำเป็นหรือใช้จ่ายยามฉุกเฉิน นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ การช่วยการดูแลรักษาทรัพยากรขององค์กรเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายของรัฐได้ การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานสามารถพัฒนาได้ หากใช้สติและความอดทน แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับความมีเหตุผล ทำให้ท่านใช้สติปัญญาและเหตุผลไตร่ตรองหาสาเหตุ เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาการทำงานหรือการเขียนได้ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆ เป็นการช่วยเหลือสังคมทางหนึ่ง เศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้กับการปฏิบัติและการบริหารงานได้ทุกรูปแบบ เช่น การเงิน การบัญชี การตลาด การจัดการ ท่านควรเป็นบุคคลหนึ่งที่จะเผยแพร่ประโยชน์ของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคลอื่นได้ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความจำเป็นพื้นฐานของไอ แอล โอ (ILO = International Labour Office) อ้างถึงใน กันตยา มานะกุล (2550, น. 13-14) ที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยนี้ไปวิเคราะห์ และหาแนวทางแก้ไขช่วยเหลือบุคลากรในสำนักงานให้สามารถประกอบอาชีพที่

หลากหลายเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากอาชีพรับราชการ หรือพนักงานจ้างให้มีรายได้ที่เพียงพอต่อการยังชีพ และมีเงินคงเหลือเพื่อการออมเพิ่มขึ้น ระดับของการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีคือ ต้องมีความสุข มีความพึงพอใจในชีวิต ในการบริโภคของครอบครัว ในเรื่องของการมีอาหารเพียงพอ มีที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม เครื่องมือ เครื่องใช้ในบ้านและเฟอร์นิเจอร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ดี เป็นต้น

5. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 มีดังนี้ 1) วางแผนการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับการพัฒนาตนเองอย่างเป็นขั้นตอนตามศักยภาพไม่สุดโต่งหรือเบียดเบียนผู้อื่น อย่างมีภูมิรู้และภูมิธรรม 2) เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ความเข้าใจคำว่า พอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความรู้ ทางด้านทฤษฎีและตัวอย่างการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม 3) ให้ประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม คือ พาไปศึกษาดูงานของผู้ที่ดำเนินชีวิต/การทำงานที่ของผู้ที่ประสบความสำเร็จของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำผู้บริหารและบุคลากรเข้าค่ายคุณธรรม ปฏิบัติธรรมของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ที่จะเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ 4) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความตระหนัก และมีจิตใจอยากนำไปประยุกต์ใช้ 5) กำหนดให้ข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานภาครัฐ ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เป็นตัวอย่างการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 6) จัดทำแผนบัญชีรายรับ รายจ่ายของแต่ละคน แต่ละเดือนในครอบครัว 7) ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยผู้บริหารทำตนเองเป็นแบบอย่าง 8) จัดอบรม HA แก่ทีมงานอย่างน้อย 3 ครั้ง/ปี 9) พัฒนาหลักสูตรการบริหารความเสี่ยงการพัฒนาคูณภาพชีวิตของบุคลากรโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใช้หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มาใช้ในการทำงานและดำเนินชีวิต 10) ส่งเสริมการการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจคุณธรรมทางวิชาการในการทำงาน การดำเนินชีวิตที่หลากหลายและต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะองค์ความรู้จะมีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร (2554) และกันตยา มานะกุล (2550) การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่สำคัญที่สุดคือ ภาครัฐ หรือมหาวิทยาลัยในเขตบริการของชุมชนควรจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนในเรื่องการทำบัญชีการออม และให้ความรู้ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่ออบายมุขโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน และคนวัยทำงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคูณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคูณภาพชีวิตของบุคลากรได้ ดังนั้นองค์กรที่ทำหน้าที่ดูแลคุณภาพชีวิตบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรม ศึกษาดูงานและจัดเวทีเสวนาเพื่อให้บุคลากรเข้าใจเข้าถึงและพัฒนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคูณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ ทุกเขตพื้นที่
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทางการพัฒนาคูณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อาทิความผูกพันต่อองค์การประสิทธิภาพในการทำงาน และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาคูณภาพชีวิตที่มั่นคงโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ ในเชิงลึกมากขึ้น เช่น วิเคราะห์ปัจจัยการพัฒนาคูณภาพชีวิต และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ในลักษณะต่างๆ ตามกลุ่มเป้าหมายที่มุ่งเน้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: CURS.
- กันตยา มานะกุล. (2550). การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย. (ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- กำธร ทาเวียง . (2553). การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- นภาพรณ วงศ์มณี. (2553). การนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน : กรณีศึกษา ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพานจังหวัดเชียงราย. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุริยาสาน.
- บุญโชติ เกตุแก้ว. (2556). คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรฝ่ายช่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 6(2), 43-56.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2545, 25 พฤศจิกายน). รื่นรม-รมเยศ. มติชนรายวัน, น. 5.
- สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2560). รายงานความคืบหน้าของคณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา เรื่อง การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- อมรวิชัย นาคทรรพ. (2550). การพัฒนาครูเป็นยุทธศาสตร์แห่งชาติ. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2560 จาก <http://school.obec.go.th/kroosakon/news/view.php?no=107>.
- อนุชา พิมายนอก (2558). ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านน้ำซับ ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.